

Producten uit de democratiewinkel

Maxim Februari

Misschien moet ik schrijven dat de minister-president een domoor is. Dan word ik beroemd. Redacties van talkshows zullen de staatssecretaris van Onderwijs vragen waarom de grootste schrijver van Nederland nu ook al onder niveau 2 van taalvaardigheid is gezakt. De staatssecretaris zal zeggen dat ze er bovenop zit.

Als je gehoord wilt worden, gaat er niets boven huiselijkheid. Misschien moet ik beweren dat ik dit stuk in bad schrijf. „Ik schrijf dit terwijl ik in de gootsteen zit”, zegt romanpersonage Cassandra Mortmain. „Hier schrijft een gelukkige aan je op een schommelend schip”, zegt romanpersonage Joop ter Heul. „Nederland, ik schrijf dit niet zomaar”, zegt dichter Maarten van der Graaff. „Ik zoek naar je dood en gemeenschap. Ik zoek naar je waarheid en haat.”

Zoiets gezelligs bedoel ik. Iets menselijks en intiems, iets waardoor de lezer verbinding voelt. Vertel geen abstracte verhalen over bedrijven die schadeaanpakelijkheid proberen te ontlopen voor slecht georganiseerde tests, verzin een plot over AI's die zijn 'ontsnapt' en hebben 'gelogen' en 'samengespannen'. Dat is leuk, dat willen de mensen lezen. En daar kan ik nu wel spottend over doen, maar ik lees zelf ook liever romanschrijvers en dichters dan AI-veiligheidsspecialisten.

Deze zomer zei iemand iets wat bij me bleef hangen. Het ging over de groeiende populariteit van de Democratic Socialists of America (DSA). Ik was gestuit op Omar Wasow, een politiek wetenschapper die aan de universiteit van Berkeley onderzoek doet naar de effectiviteit van burgerrechtenbewegingen. Protest is een literair genre, [zegt Wasow](#), vol spanningsbogen en dramatisering van onrecht. Welke literaire techniek kunnen burgers het best gebruiken om te worden gehoord? Zo, al lezend over de beste manieren om als land in gesprek te gaan, kwam ik terecht bij een bericht van Omar Wasow over genoemde Democratic Socialists. De organisatie van de DSA, schreef Wasow [op Bluesky](#), bestaat uit betrokken leden, toegewijde vrijwilligers, inzet, volharding, gebikkel, solidariteit, scholing, kennis: met nabijheid bouwt ze geloofwaardigheid op.

Wat als traditionele partijen dat ook eens zouden proberen? Iemand uit San Francisco wierp tegen dat zoiets de Democratische Partij niet gauw zal lukken. „*There's nothing to 'join' in the Democratic Party.*” De Democraten zijn hooguit een merk waarvan je met je stem in de democratiewinkel af en toe iets kunt kopen, schreef hij. Veel mensen ervaren de partij als een eindeloze stroom teksten die ogen als oplichterij. „Texts that read like scams”. Geen wonder dat de DSA groeit.

Als het om vooruitgang op het gebied van AI gaat, weet ik nog wel een paar klusjes voor dit kabinet

Die democratiewinkel en die oplichtersteksten bleven zoals gezegd bij me hangen, omdat ik ze herkende. En natuurlijk moest ik er meteen weer aan denken toen ik de verhitte discussie las over de socialemediaberichten die onze eigen minister-president en zijn ministers door AI laten schrijven. Teksten die overkomen als oplichterij. Het hoofd communicatie van D66 antwoordde op vragen van NRC daarover: „Vooropgesteld, wij zijn een partij die streeft naar vooruitgang.”

Ach, de misplaatste arrogantie van dat antwoord. De onnozelheid ervan. Kijk, als het om vooruitgang op het gebied van AI gaat, weet ik nog wel een paar klusjes voor dit kabinet. De verhouding tussen staat en industrie vandaag nog op orde krijgen, bijvoorbeeld. We lopen tijdperken achter.

Maar vooruitgang betekent niet dat politici machinaal met het land in gesprek gaan. Wil je als politicus niet meer met je eigen burgers praten? Wees dan duidelijk. Kom niet naar herdenkingscentrum

Westerbork, kom niet naar het parlement in Den Haag. Laat een Chinees TikTokfilmpje bezorgen door een Tesla van Elon Musk.

„There’s nothing to ‘join’ in the Democratic Party.” Dit is niet een probleem van de Verenigde Staten alleen. Het is een probleem van democratieën die zich op sleptouw laten nemen door industrieën en zich een wereldbeeld laten aanpraten dat draait om geld en snelheid. Een democratiewinkel met geautomatiseerde condoleances. Door AI gegenereerde en beantwoorde Kamervragen. Overname van het democratische gesprek door algoritmes. Geen wonder dat extreemrechts groeit.

Nederland, ik schrijf dit niet zomaar. De verontmenselijking van de samenleving heeft vele oorzaken. Economische, politieke, maar ook retorische. Zodra je als samenleving niet meer met elkaar spreekt, niet meer op een menselijke manier met elkaar spreekt, voelt al gauw niemand zich meer aangesproken. De boodschap is daarom vandaag simpel. Mensen zijn mensen. Machines zijn machines. Verzin geen verhalen waaruit moet blijken dat machines in deze nieuwe tijd mensen zijn. Behandel mensen niet alsof ze machines zijn.

Maak NRC jouw voorkeursbron op Google

Bij Google kan je nu zelf aangeven welke nieuwsbronnen jij vaker wil zien in je zoekresultaten. [Meer informatie](#)

[Kies NRC als voorkeursbron](#) Melding voorkeursbron sluiten